

Утеривање живота

Милан Ајваз је антејски веровао да сва најдубља и најсуштинскија осећања у уметности глуме дугујемо земљи и својој везаности за њу. Ослушкивао је сваки корак на сцени верујући да ослушкује душу земље на којој смо сви ми само “њене израсле биљке”. Призивајући на свакој од проба своје војвођанске пејзаже, он би кроз духовиту анегдоту, кроз детаљ упамћен у завичајном Српском Крстуру, кроз бучну и ударну говорну радњу, трагао за извориш тима и мотивима улоге у настајању. Плодове завичаја и плодове земље обједињавао је у плодове глумачке реалности.

Упамћено и проосећано из живота, претварао је у миметичко и телесно на сцени. Улогу би руком, крупним штампаним словима, преписао на велики пакпапир и извикивао свој текст на проби прелазећи из глумачке помаме у шеретлук. Плавио је својом природом пробну салу као набујала река која наноси земљу са које је пристигла. Из тог бујичног, како је говорио, “утеривања живота у улогу”, узносио се до потпуне глумачке ослобођености и креативности. Пробе су му биле пренаглашене и пуне народског духа. Речи ударне и убојите као пројектили. Али, иако се надахњавао својом завичајном стварношћу, знао је да позориште не сме у трку са голим животом. Зато се усредсређивао само на најсуштинскије детаље. У детаљима је његов хедонизам изазивао бурна глумачка превирања. Понављањем, чишћењем и просијавањем детаља, тражио је упорно нова решења. Личио је на археолога који раскопава и разврстава слојеве наших менталитета. Зато је тако надмоћно оживљавао карактере из домаћег репертоара. Против “одређених” улога и голе функције, борио се непосредношћу и сочном глумачком експресијом.

Причао нам је надахнуто о расним коњима. Забављао нас ономотопејама које је упамтио у детињству. Били смо опчињени његовом енергијом и патњом коју нам је посвећивао. Све што је било извикано, исмејано и одбрундано на пробама, на представи би се одуховило, очистило и узглобило у скупну игру. Ајваз је тада постајао моћна и осмишљена глумачка сила. Сила укроћене природе. Сила која означава саму бит великог глумца. Тако је својим утемељеним глумачким привидом, сам по себи, постајао чудо позоршита. Милан Ајваз: снажан врат, наткриљене обрве над живим, радозналим плавим очима, бела коса и бела брада које у глумачкој заиграности личе на лављу гриву, начуљене уши које се стално примичу партнеру на сцени да би боље чуле (понекад смо имали утисак да нас те уши гледају), мали узнемирени дланови којима би уз бучан смех снажно пљескао и то своје одушевљење потврђивао ударајући и степенујући и петама по сцени, и пре свега, енергија којом је кидао простор испред себе, засипајући га својим раскошним даром.

Милан Ајваз: велики српски глумац реалиста који се, кроз безброј богатих животних извора, пробијао до заокружене снажне креације. Глумац чији смо рељефни реализам упијали у снажним преплетима. драматике и хуморности. У његовој глуми је било фантастике и бајколиког завичајног космоса, богатих сазнања из наших коренских слојева и, изнад свега, радости за све који би да се необуздано играју. Осим ретких особина које су га красиле, богате уобразиље, урођене народске бистрине и највеселијег, најздравијег хумора, постојало је још нешто што га је чинило привилегованим у позоришту: “Ајваз је већ самом својом појавом био симпатичан публици”. Независно од улоге коју би играо. За једну од његових највећих улога, Шербулића из

Стеријиних Родољубаца критика је писала: “Од свих родољуба Ајваз је био најграмжљивији и најлажљивији, најкукавнији и најбезочнији, а ипак, на неки свој, готово детињски начин, најсимпатичнији и неодољиво комичан”.

Веровао је да без бурног и испуњеног живота нема ни великог глумца ни великог позоришта. Све што му је давало полете. у животу, све те варке позоришта и славе, утихнуле су у Крстуру, једином месту на свету на коме је, у поодмаклим годинама, могао да одмара своју глумачку душу. Далеко од градске вреве, пратио је успехе својих младих колега, исецао из новина критике о њима или неке њихове интервјуе и дописивао својом руком: “Увек тако! Деда Милан.” Та писма подршке слао нам је на Југословенско драмско позориште. Глумци су му, на ударје, после посете Крстуру, одиграли представу дубоке оданости и захвалности.

Седео је увече пред својом кућом, играо се са псом, мачком и петлом кога је држао на рамену, слушајући арије и велика финала из италијанских опера. Натопљен сузама и музиком препуштао се природи и духовности крстурских ноћи. Дочекивао је тако ране зоре. Као са платна неког великог сликара наивца, зрачио је снагом митског глумачког претка израслог из војвођанске земље.

